

แนวทางปฏิบัติ เรื่อง วิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับเงินสด
ออกตามความในระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2563

เพื่อให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรมีแนวทางในการปฏิบัติทางบัญชีที่ชัดเจน ถูกต้อง และเป็นแนวทางเดียวกันเกี่ยวกับเงินสดที่กำหนดไว้ในระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2563 แล้วนั้น อาศัยอำนาจตามความในข้อ 5 ของระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2563 กรมตรวจบัญชีสหกรณ์จึงกำหนดวิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับเงินสดขึ้น ซึ่งประกอบไปด้วยเงินสดขาดบัญชี และเงินสดเกินบัญชี โดยกำหนดสาระสำคัญไว้เป็น 4 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ความหมาย
- ส่วนที่ 2 การบันทึกบัญชี
- ส่วนที่ 3 การแสดงรายการในงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน
- ส่วนที่ 4 ตัวอย่างการปฏิบัติทางบัญชี

ส่วนที่ 1 ความหมาย

เงินสด หมายถึง ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ที่สหกรณ์มีอยู่ รวมทั้งเช็คที่ยังไม่ได้นำฝาก เช็คเดินทางตราพดของธนาคาร และธนาคณัติ ทั้งนี้ ไม่รวมดวงตราไปรษณียากร อากรแสตมป์ เช็คลงวันที่ล่วงหน้า ใบยืม และเอกสารทางการเงิน เช่น ตัวเงิน พันธบัตรรัฐบาล ใบหุ้นกู้ ใบหุ้นทุน เป็นต้น

เงินสดขาดบัญชี หมายถึง จำนวนเงินสด ณ วันตรวจนับน้อยกว่าเงินสดคงเหลือตามบัญชี

ค่าเสียหายจากเงินสดขาดบัญชี หมายถึง จำนวนเงินสดขาดบัญชีที่ยังไม่สามารถกำหนดผู้รับผิดชอบได้ หรืออยู่ระหว่างดำเนินการหาผู้รับผิดชอบ ซึ่งคาดว่าจะมีอุปสรรคในการดำเนินการจนกว่าจะได้รับชดใช้คืนหรือจนอาจไม่ได้รับชดใช้คืน เป็นเหตุให้ขาดประโยชน์ที่ควรได้รับนั้น ถือเป็นค่าใช้จ่ายของรอบระยะเวลาบัญชีที่เกิดเงินสดขาดบัญชึ้นั้น

ค่าเผื่อเงินสดขาดบัญชี หมายถึง จำนวนเงินที่กัันไว้ ณ วันสิ้นปีทางบัญชี สำหรับเงินสดขาดบัญชี ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการหาผู้รับผิดชอบหรือยังไม่มีผู้รับผิดชอบ และถือเป็นบัญชีปรับมูลค่า เพื่อแสดงเป็นรายการหักออกจากบัญชีเงินสดขาดบัญชีในงบแสดงฐานะการเงิน

ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี หมายถึง จำนวนเงินสดขาดบัญชีที่มีผู้รับผิดชอบชดใช้แต่ผู้รับผิดชอบยังไม่สามารถชำระคืนได้

หนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี หมายถึง ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชีที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ หลังหักหลักประกัน ถือเป็นค่าใช้จ่ายของรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี หมายถึง จำนวนที่กัันไว้สำหรับลูกหนี้เงินสดขาดบัญชีที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ และถือเป็นบัญชีปรับมูลค่าเพื่อแสดงเป็นรายการหักจากบัญชีลูกหนี้เงินสดขาดบัญชีในงบแสดงฐานะการเงิน เพื่อให้คงเหลือเป็นมูลค่าสุทธิของลูกหนี้เงินสดขาดบัญชีที่คาดว่าจะเรียกเก็บได้

เงินสดขาดบัญชีได้รับชดใช้ หมายถึง เงินสดขาดบัญชีซึ่งได้ประมาณการค่าเผื่อเงินสดขาดบัญชีไว้เต็มจำนวนแล้ว ต่อมาสามารถหาผู้รับผิดชอบและได้รับชดใช้ในทันที จึงโอนบัญชีค่าเผื่อเงินสดขาดบัญชีด้วยจำนวนเท่ากับจำนวนเงินสดที่ได้รับชดใช้ในทันที ไปยังบัญชีเงินสดขาดบัญชีได้รับชดใช้ ถือเป็นรายได้ของรอบระยะเวลาบัญชึ้นั้น

เงินสดเกินบัญชี หมายถึง จำนวนเงินสด ณ วันตรวจนับมากกว่าเงินสดคงเหลือตามบัญชี

ส่วนที่ 2 การบันทึกบัญชี

ให้สหกรณ์บันทึกรายการบัญชีเกี่ยวกับเงินสดในวันที่เกิดรายการนั้น สำหรับรายการอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับเงินสดให้บันทึกรายการบัญชีภายใน 3 วันนับแต่วันที่เกิดรายการ การบันทึกบัญชีในแต่ละกรณี ให้สหกรณ์ดำเนินการ ดังนี้

เงินสดขาดบัญชี

ณ วันตรวจนับเงินสด หากพบว่าไม่มีเงินสดขาดบัญชี สหกรณ์ต้องดำเนินการดังนี้

1. กรณีสามารถกำหนดผู้รับผิดชอบได้

ให้ผู้รับผิดชอบชดใช้เงินสดขาดบัญชี หากผู้รับผิดชอบยังไม่สามารถชำระคืนได้ทันที ให้ตั้งผู้รับผิดชอบนั้นเป็นลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี โดยให้มีการจัดทำหลักฐานรับรองเงินสดขาดบัญชี พร้อมทั้งจัดให้มีหลักประกัน โดยมีมูลค่าไม่น้อยกว่าจำนวนเงินสดขาดบัญชี และให้สหกรณ์บันทึกผู้รับผิดชอบต่อจำนวนเงินสดขาดบัญชีดังกล่าวไว้ในบัญชี “ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี” ดังนี้

เดบิต บัญชีลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	xxx
เครดิต บัญชีเงินสด	xxx

ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชีที่บันทึกนั้น หากสหกรณ์คาดว่าจะไม่สามารถเรียกให้ผู้รับผิดชอบชำระคืนได้ในทันที หรือยังไม่สามารถหาหลักประกันใด ๆ มาทดแทนจำนวนเงินสดที่ขาดบัญชีได้ ให้สหกรณ์ประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญไว้เต็มจำนวนหรือประมาณการตามจำนวนที่เหลือหลังจากหักหลักประกันนั้น บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต บัญชีหนี้สงสัยจะสูญ – ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	xxx
เครดิต บัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ – ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	xxx

2. กรณีไม่สามารถกำหนดผู้รับผิดชอบได้หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาหาผู้รับผิดชอบ

หากยังไม่สามารถกำหนดผู้รับผิดชอบได้หรืออยู่ระหว่างดำเนินการหาผู้รับผิดชอบเงินสดขาดบัญชีดังกล่าว ให้สหกรณ์แยกบัญชีเงินสดขาดบัญชีออกจากบัญชีเงินสด และให้บันทึกบัญชีค่าเผื่อเงินสดขาดบัญชีเต็มจำนวนสำหรับเงินสดขาดบัญชีที่อยู่ระหว่างหาผู้รับผิดชอบหรือยังไม่มีผู้รับผิดชอบ ถือเป็นบัญชีปรับมูลค่าเพื่อแสดงเป็นรายการหักออกจากบัญชีเงินสดขาดบัญชีในงบแสดงฐานะการเงิน และบันทึกค่าเสียหายจากเงินสดขาดบัญชีเป็นค่าใช้จ่าย กรณีสหกรณ์หาผู้รับผิดชอบเงินสดขาดบัญชีได้ สหกรณ์ต้องปรับปรุงบัญชีเงินสดขาดบัญชีเป็นบัญชีลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี โดยบันทึกบัญชีดังนี้

2.1 เมื่อมีเงินสดขาดบัญชี

(1) บันทึกเงินสดขาดบัญชี

ณ วันตรวจนับเงินสด ให้แยกบัญชีเงินสดขาดบัญชีออกจากบัญชีเงินสด โดยบันทึกไว้ในบัญชี “เงินสดขาดบัญชี” เพื่อให้เงินสดคงเหลือตามบัญชีมีจำนวนเท่ากับจำนวนเงินสดคงเหลือในมือที่ตรวจนับได้ บันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต บัญชีเงินสดขาดบัญชี	xxx
เครดิต บัญชีเงินสด	xxx

หากสหกรณ์สามารถค้นหาสาเหตุของการเกิดเงินสดขาดบัญชีได้ว่าเกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุใด เช่น ไม่ได้นำเอกสารการจ่ายเงินมาบันทึกบัญชีในกรณีต่าง ๆ ได้แก่ ซื้อมินิทรัมป์ จ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จ่ายคืนเงินค่าหุ้น ฯลฯ ให้สหกรณ์บันทึกปรับปรุงบัญชีตามประเภทของรายการเงินที่ค้นหาสาเหตุพบ ดังนี้

เดบิต บัญชี.....	xxx
(ให้ระบุประเภทของบัญชีที่เกิดขึ้นตามเอกสารการจ่ายเงิน)	
เครดิต บัญชีเงินสดขาดบัญชี	xxx

(2) บันทึกค่าเสียหายจากเงินสดขาดบัญชี

หากสหกรณ์ไม่สามารถค้นหาสาเหตุได้ว่าเกิดเงินสดขาดบัญชีเนื่องจากสาเหตุใด และยังไม่สามารถหาผู้รับผิดชอบในจำนวนเงินสดขาดบัญชีได้ สหกรณ์จะต้องรับภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากเงินสดขาดบัญชีทั้งจำนวน โดยบันทึกค่าใช้จ่ายดังกล่าวไว้ในบัญชี “ค่าเสียหายจากเงินสดขาดบัญชี” และบันทึกบัญชีค่าเผื่อเงินสดขาดบัญชีเต็มจำนวน สำหรับเงินสดขาดบัญชีที่อยู่ระหว่างหาผู้รับผิดชอบหรือยังไม่มีผู้รับผิดชอบถือเป็นบัญชีปรับมูลค่าเพื่อแสดงเป็นรายการหักออกจากบัญชีเงินสดขาดบัญชีในงบแสดงฐานะการเงิน ดังนี้

เดบิต บัญชีค่าเสียหายจากเงินสดขาดบัญชี	xxx
เครดิต บัญชีค่าเผื่อเงินสดขาดบัญชี	xxx

2.2 เมื่อสามารถหาผู้รับผิดชอบได้และได้รับการชดใช้คืน

หลังจากบันทึกเงินสดขาดบัญชีตามข้อ 2.1(1) และบันทึกค่าเสียหายจากเงินสดขาดบัญชีตามข้อ 2.1(2) แล้ว ต่อมาสามารถหาผู้รับผิดชอบต่อจำนวนเงินสดขาดบัญชีได้ให้แบ่งเป็น 2 กรณี ดังนี้

2.2.1 กรณีผู้รับผิดชอบชดใช้คืนทันที ให้ปฏิบัติดังนี้

(1) บันทึกลดยอดเงินสดขาดบัญชี

เมื่อผู้รับผิดชอบชดใช้ด้วยเงินสดหรือเงินฝากธนาคารทันที ให้บันทึกรับเงินสดหรือเงินฝากธนาคาร และโอนปิดบัญชีเงินสดขาดบัญชีตามจำนวนเงินที่ผู้รับผิดชอบได้ชดใช้ ดังนี้

เดบิต บัญชีเงินสด/เงินฝากธนาคาร (ตามแต่กรณี)	xxx
เครดิต บัญชีเงินสดขาดบัญชี	xxx

(2) บันทึกโอนปิดบัญชีค่าเผื่อเงินสดขาดบัญชี

ให้สหกรณ์โอนปิดบัญชีค่าเผื่อเงินสดขาดบัญชีตามจำนวนเงินที่ผู้รับผิดชอบชดใช้ไปบันทึกไว้ในบัญชี “เงินสดขาดบัญชีได้รับชดใช้” ซึ่งแสดงไว้ในงบกำไรขาดทุนเป็นรายได้อื่น บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต บัญชีค่าเผื่อเงินสดขาดบัญชี	xxx
เครดิต บัญชีเงินสดขาดบัญชีได้รับชดใช้	xxx

กรณีผู้รับผิดชอบชดใช้ได้เพียงบางส่วน ให้โอนปิดบัญชีเงินสดขาดบัญชีส่วนที่เหลือไปบันทึกไว้ในบัญชี “ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี” โดยปฏิบัติเช่นเดียวกับข้อ 2.2.2

2.2.2 กรณีผู้รับผิดชอบไม่สามารถชดใช้คืนในทันที

ให้ผู้รับผิดชอบจัดทำหลักฐานรับรองเงินสดขาดบัญชี พร้อมทั้งจัดให้มีหลักประกันโดยมีมูลค่าไม่น้อยกว่าจำนวนเงินสดขาดบัญชี และปฏิบัติดังนี้

(1) บันทึกลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี

เมื่อผู้รับผิดชอบจัดทำหลักฐานรับรองเงินสดขาดบัญชีแล้ว ให้สหกรณ์จัดทำรายละเอียดลูกหนี้เงินสดขาดบัญชีและปรับปรุงบัญชีเงินสดขาดบัญชีตามจำนวนเงินที่ปรากฏตามหลักฐานรับรองเงินสดขาดบัญชีดังกล่าวไปบันทึกไว้ในบัญชี “ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี” ดังนี้

เดบิต บัญชีลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	xxx
เครดิต บัญชีเงินสดขาดบัญชี	xxx

(2) บันทึกโอนปิดบัญชีค่าเผื่อเงินสดขาดบัญชี

ให้สหกรณ์โอนปิดบัญชีค่าเผื่อเงินสดขาดบัญชีตามจำนวนเงินที่ปรากฏตามหลักฐานรับรองเงินสดขาดบัญชีไปบันทึกไว้ในบัญชี “ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี” ดังนี้

เดบิต บัญชีค่าเผื่อเงินสดขาดบัญชี	xxx
เครดิต บัญชีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	xxx

กรณีลูกหนี้เงินสดขาดบัญชีมีหลักประกัน ให้สหกรณ์โอนลดยอดค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี เท่ากับจำนวนมูลค่าของหลักประกันแต่ต้องไม่เกินจำนวนมูลหนี้ของลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี ไปบันทึกไว้ในบัญชี “หนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี” โดยแสดงรายการไว้ในวงเล็บ เป็นรายการหักค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต บัญชีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	xxx
เครดิต บัญชีหนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	xxx

(3) บันทึกการรับชำระหนี้จากลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี

เมื่อได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้เงินสดขาดบัญชีที่ได้บันทึกบัญชีไว้ตามข้อ 2.2.2(1) บันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต บัญชีเงินสด/เงินฝากธนาคาร (ตามแต่กรณี)	xxx
เครดิต บัญชีลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	xxx

พร้อมทั้งบันทึกบัญชีลดยอดค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี เท่ากับจำนวนเงินที่ได้รับชำระคืนจากลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี ไปยังบัญชี “หนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี” โดยแสดงรายการไว้ในวงเล็บ เป็นรายการหักค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต บัญชีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	xxx
เครดิต บัญชีหนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	xxx

3. กรณีมีเงินสดขาดบัญชี เนื่องจากการปิดเศษสตางค์

ถ้าสหกรณ์มีเงินสดขาดบัญชี เนื่องจากจ่ายเงินเกินกว่าจำนวนรายจ่ายที่ต้องจ่ายจริงตามเอกสารอันเป็นผลเนื่องมาจากการปิดเศษสตางค์ของจำนวนเงินที่ต้องจ่าย ทำให้สหกรณ์ต้องจ่ายเงินในจำนวนที่มากกว่าจำนวนเงินในเอกสารหลักฐานที่นำไปบันทึกบัญชี ในกรณีดังกล่าวให้สหกรณ์บันทึกจำนวนเงินที่จ่ายเกินไปนั้นไว้ในบัญชี “ค่าใช้จ่ายอื่น” ดังนี้

เดบิต บัญชีค่าใช้จ่ายอื่น	xxx
เครดิต บัญชีเงินสด	xxx

เงินสดเกินบัญชี

ณ วันตรวจนับเงินสด หากพบว่าเงินสดเกินบัญชี สหกรณ์ต้องดำเนินการ ดังนี้

(1) ให้สหกรณ์ปรับปรุงบัญชีเงินสดให้มีจำนวนคงเหลือเท่ากับจำนวนเงินสดที่ตรวจนับได้ โดยเพิ่มในบัญชีเงินสดด้วยจำนวนเงินที่เกินบัญชี และบันทึกไว้ในบัญชีเงินสดเกินบัญชี

(2) ให้สหกรณ์ตรวจสอบค้นหาสาเหตุที่ทำให้เกิดเงินสดเกินบัญชี หากค้นหาสาเหตุได้ ให้สหกรณ์บันทึกบัญชีตามประเภทของรายการเงินที่พบสาเหตุนั้น หากไม่สามารถค้นหาสาเหตุได้ ให้คงบัญชีเงินสดเกินบัญชีไว้จนกว่าจะพ้นอายุความเรียกร้องสิทธิ์ และเมื่อพ้นอายุความแล้วหากไม่มีผู้ใดใช้สิทธิ์เรียกร้องก็ให้โอนเงินสดเกินบัญชีเป็นรายได้อื่นของสหกรณ์

โดยบันทึกบัญชีดังนี้

1. เมื่อพบว่าเงินสดเกินบัญชี และยังไม่ทราบสาเหตุของการเกิดเงินสดเกินบัญชี

ให้สหกรณ์ปรับปรุงบัญชีเงินสดให้มีจำนวนคงเหลือเท่ากับจำนวนเงินสดที่ตรวจนับได้ โดยเพิ่มยอดในบัญชีเงินสดด้วยจำนวนเงินที่เกินบัญชี และบันทึกไว้ในบัญชี “เงินสดเกินบัญชี” ดังนี้

เดบิต บัญชีเงินสด	xxx
เครดิต บัญชีเงินสดเกินบัญชี	xxx

2. ให้สหกรณ์ตรวจสอบค้นหาสาเหตุที่ทำให้เกิดเงินสดเกินบัญชี

2.1 กรณีที่สามารถค้นหาสาเหตุได้

ให้สหกรณ์บันทึกบัญชีตามประเภทของรายการเงินที่ค้นหาสาเหตุพบ ดังนี้

เดบิต บัญชีเงินสดเกินบัญชี	xxx
เครดิต บัญชี.....	xxx

(ให้ระบุประเภทของบัญชีที่เกิดขึ้นตามเอกสารการรับเงิน)

2.2 กรณีที่ไม่สามารถค้นหาสาเหตุได้

ให้คงบัญชีเงินสดเกินบัญชีไว้จนกว่าจะพ้นอายุความเรียกร้องสิทธิ์ และเมื่อพ้นอายุความแล้วหากไม่มีผู้ใดใช้สิทธิ์เรียกร้องก็ให้โอนเงินสดเกินบัญชีดังกล่าวเป็นรายได้อื่นของสหกรณ์ต่อไป บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต บัญชีเงินสดเกินบัญชี	xxx
เครดิต บัญชีรายได้อื่น	xxx

3. กรณีมีเงินสดเกินบัญชี เนื่องจากการปิดเศษสตางค์

ถ้าสหกรณ์มีเงินสดเกินบัญชี เนื่องจากรับเงินเกินกว่าจำนวนรายรับที่ได้รับจริงตามเอกสาร อันเป็นผลเนื่องมาจากการปิดเศษสตางค์ของจำนวนเงินที่ได้รับ ทำให้สหกรณ์ได้รับเงินในจำนวนที่มากกว่าจำนวนเงินในเอกสารหลักฐานที่นำไปบันทึกบัญชี ในกรณีดังกล่าวให้สหกรณ์บันทึกจำนวนเงินที่ได้รับเกินมานั้นไว้ในบัญชี “รายได้อื่น” ดังนี้

เดบิต บัญชีเงินสด	xxx
เครดิต บัญชีรายได้อื่น	xxx

ส่วนที่ 3 การแสดงรายการในงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

การแสดงรายการในงบการเงิน

บัญชีลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	แสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงินภายใต้หัวข้อสินทรัพย์หมุนเวียนเป็นรายการลูกหนี้อื่น ๆ โดยแสดงรวมไว้ในรายการลูกหนี้ระยะสั้น - สุทธิ และเปิดเผยข้อมูลรายละเอียดในหมายเหตุประกอบงบการเงิน
บัญชีเงินสดขาดบัญชี	แสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงินภายใต้หัวข้อสินทรัพย์หมุนเวียน โดยแสดงรายการเป็นเอกเทศถัดจากรายการเงินสดและเงินฝากธนาคาร
บัญชีค่าเสียหายจากเงินสดขาดบัญชี	แสดงรายการในงบกำไรขาดทุนภายใต้หัวข้อค่าใช้จ่ายดำเนินงาน
บัญชีค่าเผื่อเงินสดขาดบัญชี	แสดงเป็นรายการหักจากเงินสดขาดบัญชีในงบแสดงฐานะการเงิน
บัญชีหนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	แสดงรายการในงบกำไรขาดทุนภายใต้หัวข้อค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (กรณียอดคงเหลืออยู่ด้านเดบิต) หรือแสดงเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานไว้ในวงเล็บ เป็นรายการหักค่าใช้จ่าย (กรณียอดคงเหลืออยู่ด้านเครดิต)
บัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	แสดงเป็นรายการหักจากลูกหนี้เงินสดขาดบัญชีในงบแสดงฐานะการเงิน
บัญชีเงินสดขาดบัญชีได้รับชดใช้	แสดงรายการในงบกำไรขาดทุนเป็นรายได้อื่น
บัญชีเงินสดเกินบัญชี	แสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงินภายใต้หัวข้อหนี้สินหมุนเวียนเป็นหนี้สินหมุนเวียนอื่น

การเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

ให้สหกรณ์เปิดเผยข้อมูลเงินสดขาดบัญชี/เงินสดเกินบัญชีในหมายเหตุประกอบงบการเงิน โดยแสดงรายละเอียดการดำเนินการเกี่ยวกับเงินสดขาดบัญชี/เงินสดเกินบัญชีที่เกิดขึ้น ดังนี้

- กรณีสหกรณ์มีเงินสดขาดบัญชี ให้เปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินเกี่ยวกับรายละเอียดของเงินสดขาดบัญชี เช่น สาเหตุของการเกิดเงินสดขาดบัญชี การดำเนินการของสหกรณ์เกี่ยวกับเงินสดขาดบัญชีที่เกิดขึ้น เป็นต้น

- กรณีสหกรณ์มีเงินสดเกินบัญชี ให้เปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินเกี่ยวกับรายละเอียดของเงินสดเกินบัญชี เช่น สาเหตุของการเกิดเงินสดเกินบัญชี วันที่พบเงินสดเกินบัญชี การดำเนินการของสหกรณ์เกี่ยวกับเงินสดเกินบัญชีที่เกิดขึ้น เป็นต้น

ส่วนที่ 4 ตัวอย่างการปฏิบัติทางบัญชี

ตัวอย่างที่ 1 กรณีเงินสดขาดบัญชีสามารถหาผู้รับผิดชอบได้

1.1) เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2564 สหกรณ์ได้ตรวจนับเงินสดคงเหลือในมือ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของนางสาวสมศรี สดใส ตำแหน่งเจ้าหน้าที่การเงิน ปรากฏว่ามีเงินสดขาดบัญชีจำนวน 300,000 บาท ซึ่งนางสาวสมศรี สดใส ยอมรับว่าได้นำเงินดังกล่าวไปใช้และยินยอมทำหลักฐานรับรองเงินสดขาดบัญชี ณ วันตรวจนับเงินสด ต่อมาวันที่ 30 กันยายน 2564 ซึ่งเป็นวันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์ นางสาวสมศรี สดใส ได้จัดหาที่ดินเป็นหลักประกันและจดจำนองให้สหกรณ์ ซึ่งหลักประกันมีราคาประเมินโดยทางราชการมูลค่า 100,000 บาท และสหกรณ์พิจารณาแล้วคาดว่าจะไม่สามารถเรียกให้นางสาวสมศรีชำระคืนส่วนที่เหลือได้ สหกรณ์จึงประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามจำนวนเงินสดขาดบัญชีส่วนที่เหลือที่ไม่มีหลักประกันรองรับ

การบันทึกบัญชี

15 กรกฎาคม 2564 บันทึกผู้รับผิดชอบต่อจำนวนเงินสดขาดบัญชี ดังนี้

เดบิต บัญชีลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	300,000
เครดิต บัญชีเงินสด	300,000

30 กันยายน 2564 บันทึกค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญประมาณการตามจำนวนที่เหลือหลังจากหักหลักประกัน
ดังนี้

เดบิต บัญชีหนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	200,000
เครดิต บัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	200,000

การแสดงรายการในงบการเงิน

สหกรณ์ออมทรัพย์ ตัวอย่างหนึ่ง จำกัด

งบแสดงฐานะการเงิน (บางส่วน)

ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

	<u>หมายเหตุ</u>	<u>ปี 2564</u>
		<u>บาท</u>
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	2
เงินฝากสหกรณ์อื่น	3
.....		
ลูกหนี้ระยะสั้น - สุทธิ	5	100,000.00

การเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

5. ลูกหนี้ – สุทธิ ประกอบด้วย

	ปี 2564	
	ระยะสั้น	ระยะยาว
ลูกหนี้ระหว่างดำเนินคดี	120,000.00	530,000.00
ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	<u>300,000.00</u>	<u>-</u>
รวม	420,000.00	530,000.00
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	<u>320,000.00</u>	<u>-</u>
ลูกหนี้ – สุทธิ	<u>100,000.00</u>	<u>530,000.00</u>

ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ แยกเป็น ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ – ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี จำนวน 200,000.00 บาท และค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ – ลูกหนี้ระหว่างดำเนินคดี เพิ่มจำนวน

1.2) ต่อมาวันที่ 3 ธันวาคม 2564 นางสาวสมศรี สดใส ได้นำเงินสดมาชำระหนี้ จำนวน 1,500 บาท การบันทึกบัญชี

3 ธันวาคม 2564 บันทึกรับเงินสดจากลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี และลดยอดค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ – ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี เท่ากับจำนวนเงินที่ได้รับชำระคืนจากลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี ดังนี้

เดบิต บัญชีเงินสด	1,500
เครดิต บัญชีลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	1,500
เดบิต บัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ – ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	1,500
เครดิต บัญชีหนี้สงสัยจะสูญ – ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	1,500

ตัวอย่างที่ 2 กรณีเงินสดขาดบัญชีไม่สามารถหาผู้รับผิดชอบได้หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาหาผู้รับผิดชอบ

เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2563 สหกรณ์ถูกโจรกรรมเงินสดจำนวน 150,000 บาท โดยสหกรณ์ได้ดำเนินการแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว และในวันสิ้นปีทางบัญชี 31 ธันวาคม 2563 สหกรณ์ยังไม่สามารถหาผู้รับผิดชอบชดใช้ได้

การบันทึกบัญชี

12 มีนาคม 2563 บันทึกเงินสดถูกโจรกรรม ดังนี้

เดบิต บัญชีเงินสดขาดบัญชี	150,000
เครดิต บัญชีเงินสด	150,000

31 ธันวาคม 2563 บันทึกค่าเสียหายจากเงินสดขาดบัญชี ดังนี้

เดบิต บัญชีค่าเสียหายจากเงินสดขาดบัญชี	150,000
เครดิต บัญชีค่าเผื่อเงินสดขาดบัญชี	150,000

การแสดงรายการในงบการเงิน

สหกรณ์ออมทรัพย์ ตัวอย่างสอง จำกัด

งบแสดงฐานะการเงิน (บางส่วน)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

		ปี 2563
	หมายเหตุ	บาท
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	2
เงินสดขาดบัญชี	3	150,000.00
หัก ค่าเผื่อเงินสดขาดบัญชี		(150,000.00)

		0.00
เงินฝากสหกรณ์อื่น	4

การเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

3. เงินสดขาดบัญชี

เงินสดขาดบัญชีจำนวน 150,000.00 บาท เป็นเงินสดที่ถูกโจรกรรมไปเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2563 สหกรณ์ได้ดำเนินการแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้วและอยู่ระหว่างดำเนินการหาผู้รับผิดชอบคดีใช้คืน

ตัวอย่างที่ 3 กรณีเงินสดขาดบัญชีที่ไม่สามารถหาผู้รับผิดชอบได้ในปีก่อนแต่สามารถหาผู้รับผิดชอบคดีได้ในปีถัดมา

จากตัวอย่างที่ 2 เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2564 สหกรณ์หาผู้รับผิดชอบต่อจำนวนเงินสดขาดบัญชีจำนวน 150,000 บาทได้ ผู้รับผิดชอบได้ชดใช้ให้สหกรณ์เป็นเงินสด จำนวน 30,000 บาท และยินยอมทำหลักฐานรับรองเงินสดขาดบัญชีในส่วนที่เหลือ จำนวน 120,000 บาท ต่อมาวันที่ 1 มีนาคม 2564 ผู้รับผิดชอบได้จัดหาหลักประกันเป็นที่ดินและจดจำนองให้สหกรณ์ ซึ่งหลักประกันมีราคาประเมินโดยทางราชการมูลค่า 50,000 บาท

การบันทึกบัญชี

10 มกราคม 2564 บันทึกรับเงินสดจากผู้รับผิดชอบ และลดยอดค่าเผื่อเงินสดขาดบัญชีเท่ากับจำนวนเงินที่ได้รับชำระคืน ดังนี้

เดบิต บัญชีเงินสด	30,000
เครดิต บัญชีเงินสดขาดบัญชี	30,000
เดบิต บัญชีค่าเผื่อเงินสดขาดบัญชี	30,000
เครดิต บัญชีเงินสดขาดบัญชีที่ได้รับชดใช้	30,000

10 มกราคม 2564 บันทึกปรับปรุงเงินสดขาดบัญชีเป็นบัญชีลูกหนี้เงินสดขาดบัญชีตามหลักฐานรับรองเงินสดขาดบัญชี และโอนปิดบัญชีค่าเผื่อเงินสดขาดบัญชี ดังนี้

เดบิต บัญชีลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	120,000
เครดิต บัญชีเงินสดขาดบัญชี	120,000

เดบิต บัญชีค่าเผื่อเงินสดขาดบัญชี	120,000
เครดิต บัญชีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	120,000
1 มีนาคม 2564 บันทึกลดยอดค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี เท่ากับจำนวนมูลค่าของหลักประกัน ดังนี้	
เดบิต บัญชีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	50,000
เครดิต บัญชีหนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	50,000

การแสดงรายการในงบการเงิน

สหกรณ์ออมทรัพย์ ตัวอย่างสอง จำกัด

งบแสดงฐานะการเงิน (บางส่วน)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564

	ปี 2564
หมายเหตุ	บาท
สินทรัพย์หมุนเวียน	
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	2
เงินฝากสหกรณ์อื่น	3
.....	
ลูกหนี้ระยะสั้น - สุทธิ	5 100,000.00

สหกรณ์ออมทรัพย์ ตัวอย่างสอง จำกัด

งบกำไรขาดทุน (บางส่วน)

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2564

	ปี 2564	
	บาท	%
รายได้อื่น		
เงินสดขาดบัญชีได้รับชดใช้	30,000.00
.....
รวมรายได้อื่น
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน		
หนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	(50,000.00)
.....
รวม

การเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

5. ลูกหนี้ - สุทธิ ประกอบด้วย

	ปี 2564	
	ระยะสั้น	ระยะยาว
ลูกหนี้ระหว่างดำเนินคดี	100,000.00	450,000.00
ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	120,000.00	-
รวม	220,000.00	530,000.00
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	170,000.00	-
ลูกหนี้ - สุทธิ	100,000.00	530,000.00

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564 ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ แยกเป็น ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี จำนวน 70,000.00 บาท และค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้ระหว่างดำเนินคดี เพิ่มจำนวน

ต่อมาเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565 สหกรณ์ได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้เงินสดขาดบัญชีโดยโอนเข้าบัญชีเงินฝากของสหกรณ์เพิ่มจำนวน

การบันทึกบัญชี

28 กุมภาพันธ์ 2565 บันทึกรับเงินจากลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี และลดยอดค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี ดังนี้

เดบิต บัญชีเงินฝากธนาคาร	120,000
เครดิต บัญชีลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	120,000
เดบิต บัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	70,000
เครดิต บัญชีหนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	70,000

สหกรณ์ออมทรัพย์ ตัวอย่างสอง จำกัด
งบบำไรขาดทุน (บางส่วน)
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2565

	ปี 2565	
	บาท	%
รายได้อื่น		
.....
.....
รวมรายได้อื่น
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน		
หนี้สงสัยจะสูญ - ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี	(70,000.00)
.....
รวม